UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

& in l.ſi quis emptionis.C.de præſc.30. anno.vel dica
mus dictum Bal.in d.l.2.procedere. in iudicialibus,q̄
ipſo iure annullantur,quādo fiunt ab aliquo ſine mā-
dato.l.licet.C.de procurat.nec ex diuturnitate tēpo-
ris mandatum in illis præſumeretur , ēt ſi eſſet tēpus,
de cuius initio memoria in contrarium non exiſtit,
ut ibi per Bal. qui loquitur de ſnīa , quæ ēt poſt mille
annos ex defectu mandati nulla dici pōt: ſed in extra
iudicialibus , ut in contractibus ita non eſſet,quia ex
diuturnitate temporis, enūciatione mādati in inſtru
mento facta præſumeretur,ut ſupra. Ratio diuerſita-
tis colligitur ex uerbis Bar.in l.licet col.2.C.de procu
10 rat.nam† in iudicialibus defectus mandati magis no
cet,& uitiat,quam in contractibus, quoniam iudicia
lia non dependent merè à uoluntate,& conſenſu par
tium,ex quo iudicium redditur in inuitum.l.inter ſti
pulantem.§.ſi ſtichum.ff.de uerb.obl.item dependēt
ab auctoritate iudicis,arg.c.forus.de uerb.ſign.cū ſi.
Hinc iudici iniuria inferri dicitur,quando quis man
datum non habēs corā eo comparet,ut inquit glo.in
c.1.de elect.in 6.in uerſi. abſentia,ſed extraiudicialia
merè à conſenſu partiū dependent.l.ſicut.C.de actio.
11 & oblig.& †ideò mādatum in iudicialibus difficilius
præſumitur,ut per Bal.in d.l.2. quam in extraiudicia-
libus,& in contractibus,ut ſupra,& hoc modo poſsēt
concordari opiniones doctorum, qui ſunt contrarii,
quoniam aut loquimur de diuturnitate tanti tempo
ris,de cuius initio non exiſtit memoria , & ſumus in
extraiudicialibus , & mandatum præſumetur, aut de
ſimplici diuturnitate,uel ī iudicialibus , & ſecus erit.
¶Quoad illud aūt,quod ēt opponitur contra Illuſtr.
& Excellen. Ducē Florentiæ, ꝙ Dux Ferrariæ dicitur
eſſe ī quaſi poſſeſſiōe iuriſdictionis aduerſus aliquos
homines territorii Bargæ per longiſſimum tēpus, &
quod in inſtrumento tranſactionis prædictæ fuit ap-
poſita clauſula ſaluo,& reſeruato iure utriuſque par-
tis quoad iuriſdictionem , & ſic per hāc tranſactionē
nō poteſt dici ius aliquod acquiſitū fuiſſe cōitati Flo-
rentiæ,& conſequenter nec illius Duci propter reſer
12 uationem factam.Igitur† præſumendum eſt pro Du
ce Ferrariæ poſſeſſore,argum. c. in pari. de reg.iur.in
6.no.in l.ſine poſſidetis.C.de probatio.in c.licet.cau
ſam extra eod.tit.& l.ſi duo. ff. uti poſſid.Reſponde-
tur,ſaluando,ꝙ ad Illuſt.Ducem Florētiæ iuriſdictio
territorii Bargæ terminati, ſeu confinati, prout aliàs
fuerat conuentum, pertineat, ꝙ per illā clauſulā ge-
neralem non uidetur derogatum iis, quæ ſpecialiter
& expreſsè fuerāt inter ipſas partes quoad iuriſdictio
nem,& territorium dictorum locorum conuentum,
ſed illa iuriſdictiōis reſeruatio debet intelligi quoad
alias res,ſeu quoad alia loca non expreſſa, nec ſpecifi
cata,nec contingat dici partes uoluiſſe ſe incontinē
ti corrigere contra.l.nam ad ea. ff.de cond. & demō.
13 ac ēt quia† clauſula generalis ſiue p̄cedat,ſiue ſequa-
tur,nunquam comprehendit illa , ſuper quibus ſpe-
cialiter fuit prouiſum,quādo ſi clauſula generalis ad
ea referretur,contingeret fieri cōtra ſpecificata. l.do
li clauſula.ibiq; Bar.& alii poſt gl.ff.de uerb.obl.& fa
ciūt no.per Bar.in l.talis ſcriptura.in fi.ff.de leg. 1. cū
aliis, nam generi per ſpeciem derogatur, ſiue genus
p̄cedat,ſiue ſequatur,& non ecōtra c.1.& ibi Abb.la-
tè extra de reſcrip.& c.generi per ſpeciē.de reg.iur.in
6.Secundo reſpondeo,ꝙ dato,ſed non cōceſſo , clau
ſulā illā referri ad iuriſdictionē dictorū caſtrorū Bar-
gæ,& Rochę, ea referenda eſt ad iuriſdictionē paſſi-
uā ipſorū hominū dictorum caſtrorū,ut innuunt illa
uerba reſeruato iure ipſarum partium quoad iuriſdi-
ctionem,non aūt referenda eſt ad iuriſdictionē acti-
uam ipſorum dominorum,& ducum,cui partes præ
14 iudicare nequeunt,† duplex enim eſt reſpectu eiuſdē
territorii iuriſdictio,actiua uidelicet dominii territo
rii,& alia paſſiua,uidelicet loci,ſeu perſonarū, aduer
ſus quas dominus iuriſdictione utitur,ut uolunt Bar.
15 & moder.in l.1.ff.de iuriſd.omn. iud.Præterea† licet
Dux Ferrariæ iuriſdictione aduerſus hoīs Bargæ illi
obedientes uſus fuerit,pp hoc tamen nō dr̄ Duci Flo
rentiæ,ſeu illius iuriſdictioni actiuæ p̄iudicatū,nā ad
p̄ſcribēdū iuriſdictionē actiuā in alieno territorio ꝯ
illius dominū,nō ſufficit eā exercere ꝯ hoīes dicti ter
ritorii obediētes, quāuis.n. iuriſdictio ꝯ ipſos p̄ſcribi
dicatur,non tamē ꝯ dominū, cui hoīes obediēdo al-
teri p̄iudicare non poſſunt,Bar.in l.fi.oppoſi.15.C.de
edic.diui adr.tol.& facit id, quod uoluit Egid.in ſuis
deciſionibus in dec.171.incip.Licet ſubditus,dicens
ꝙ ſi q̄s confiteatur ſe eſſe ſubditum alicuius , talis cō
feſſio ſibi quoad iuriſdictionem paſſiuā p̄iudicat,nō
aūt quoad iuriſdictionē ſui ſuperioris , & ideò ſupe-
rior,& dominus contra alteri obedientes,uel cōfitē-
tes ſe eſſe alterius ſubditos ſua iuriſdictiōe actiua uti
poterit.His paucis uti uolui ad corroborationē iuriū
Illuſtrisſimi , ac Excellentisſimi Ducis Florētiæ dn̄i
mei ſingularisſimi , & in cæteris ſnīam clarisſimorū
doctorū collegii Piſarū , & Florētini,q̄ nihil penitus
intactū dimiſerunt,illi tanquā iuſtisſimæ adhærēdo,
in omnibus approbo, atque confirmo. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Ciuem eſſe,vel ſubiectum iuriſdictioni ciuitatis , & eſſe de comitatu,vel de epiſcopatu,aut de diœceſi ciuitatis,differunt, nec de uno ad alíud rectè infertur, & nu.7.& 9.*
2 *Ciuitatis munera ſubire, & illius iuriſdictioni ſubijci qui teneātur.*
3 *Ciues ciuitatis an de iure communi aliqui eſſe poſſint , etiam ſi non habitauerint,vel non ſint originarij ciuitatis.*
4 *Comitatenſes de iure communi ciues dici poſſunt , & q̄uo,et nu.6.*
5 *Verbum intelligitur denotat improprietatem .*
8 *Territorium, & diſtrictus quibus conueniant.*
9 *Ciuitatis dominus , ſeu iudex neceſſario iuriſdictionē habet in eos, qui ſunt de diſtrictu, & territorio,ſed non in eos,qui ſunt de comitatu,ſeu de diœceſi,vel de epiſcopatu.*
10 *Diœceſi,ſeu epiſcopatus,uel comitatus maior territorio , ſeu diſtrictu eſſe poteſt.*
11 *De comitatu,ſeu epiſcopatu eſſe,& de diſtrictu,ſeu territorio eſſe, & de ciuitate,& ciuem eſſe differunt, & de vno ad alíud non infertur, & num.13.*
12 *Ciues originarij,& ciues per iucolatum effecti dicuntur ſubiecti iuriſdictioni ciuitatis.*
14 *Argumentum à contrario ſenſu non recipitur , quoties abſurdum, vel iuris repugnantia,& correctio reſultaret.*
15 *Beneficia,& honores nobilibus magis,quam plebeis deferuntur.*
16 *Potentes,& nobiles ſimpliciter inter ſe differunt,& potentes quidem omnes poßunt dici nobiles,ſed non econuerſo.*
17 *Nobilitas,& potentia ad diuerſa referuntur, & ad quæ.*
18 *Comitatinorum appellatione regulariter et maximè in materia ſtatutorum,& oneroſa, ac præiudiciali non continentur ciues originarij intra ciuitatem nati , & præſertim nobiles.*
19 *Forum ſortiri ex qua cā ſoleant illi,qui aliàs non ſunt de iuriſdōne.*
20 *Diſtrictus,& territorium quare ita appellentur.*
21 *Reſcriptum ab aduerſario impetratum efficitur commune,& ſi ius iniquum contineat , contra impetrantem retorquetur , maximè ſi illo ſit vſus.*
22 *Reſcripta non ſunt cauillanda , & cauillando , quæ pena committatur.*
23 *Reſcriptum in dubio ſemper intelligendum,vt minus lædat,& communiter proſit.*
24 *Statutis actiuè,& paſſiuè vti quomodo intelligatur.*
25 *Verba actiuè,& paſſiuè important hoc eſt reciprocè,& viciſſitudinariè,& pro,& contra.*
26 *Reſcripta,ſicut leges ad præterita non retrahuntur.*
27 *Reſcripta gratioſa dicuntur leges priuatæ.*
28 *Falſi crimē cōmittere in fabricādo falſum inſtrumētū,aut producēdo,ſeu corrumpēdo teſtes falſos,& vt inſtrumētis,ſeu atteſtationibus*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nibus falſis etiam ab alio, quam ab ipſo uolente uti iam antea commiſsis differt.

29 *De falſo tamen vtroque modo quis eſt puniendus.*

30 *Reſcripta ad lites ſunt ſtricti iuris, & in eis extenſioni nō eſt locus.*

31 *Falſi crimen incidenter contingens in cauſa alicui iudici per reſcriptum commiſſa an, & quando per ipſum iudicem cauſæ principalis cognoſci poſsit.*

32 *Cauſa falſarum atteſtationum, uel falſorum inſtrumentorū dicitur mixta, & quoad pœnam parti applicandam ciuilis, ſeu ciuiliter agi dicitur & ad illam reſcriptum in cauſa ciuili obtentum extenditur.*

33 *Cauſæ mixtæ quoad effectum ciuilem cenſetur ciuiles, & ſecundum ciuiles regulantur.*

34 *Falſis atteſtationibus, ſeu inſtrumentis vtens etiam cum clauſula illa, & proteſtatione, videlicet in parte, & partibus, & quatenus vera eſſent, & ſi non apparerent vera, quòd illis vti nō intendebat pœnam falſi non euitat, nec dicta poteſtatione iuuatur, quando illi per aduerſarium notificatū fuit, an vellet eis uti, & caſu quo vellet vti, vel vteretur, quòd intendebat velle contra eum de falſo procedere.*

EPITOME.

Statvta quædam Ciuitatis Mutinę declarātur, oſtendendo videlicet iuxta illorum diſpoſitionē, qui debeant, & poſſint beneficiis ſtatutorum Mutinæ gaudere, ut illis per poteſtatem, ſeu alium iudicem dictæ ciuitatis ſit ſecundum ea ius reddendum, & qui non, ac etiam demonſtrando, nobiles quoque, qui ſint ciues originarii dictæ ciuitatis, & ſubiecti Duci Ferrariæ, quamuis nō fuerint in libro æſtimi deſcripti, aut ciuitatis illius onera non ſubeant, tamen ex eorundē ſtatutorum diſpoſitione poſſe, & debere, honoribus, & beneficiis ſtatutorum prędictæ ciuitatis gaudere, & ius illis ſecundum ea reddendum eſſe.

CONSILIVM XXII.

Svper dubiis ꝯ Magnificum Comitē Vētu
turā, litisq; cōſortes nouiſſimè porrectis
paucis vtar, & pro reſolutione primi dubii
1 cōſidero, ꝙ † nō ſequit̄, quis eſt e de epiſco-
patu, hoc eſt de dioceſi, uel eſt de comitatu, ergo eſt
ciuis, ſeu de iuriſdictione ciuitatis, vel ſubeſſe dr̄ iuri-
ſdictioni, differūt enim inter ſe, ꝙ quis ſit ciuis, vel ſit
ſubiectus iuriſdictioni ciuitatis, & ꝙ qs ſit de comita-
tu, vel de epiſcopatu, aut de dioceſi ciuitatis, nā aliqui
poſsūt eſſe de comitatu, vel de epiſcopatu, aut de dio
ceſi, q tamē nō dicentur eſſe ſubiecti iuriſdictioni ciui
2 tatis, nec illius ſubire munera, aut eius eſſe ciues. † Su
bire nāq; munera tenentur, & iuriſdictioni ciuitatis
ſubeſſe dicūtur ciues, & incolæ ciuitatis. vt in li. 1. ff. ad
municipa. & in l. 1. cum ibi nota. & in l. ciues. & per to
tū. C. de incolis. lib. 10. & probat̄ ꝑ ſtatutū Mutinæ ſub
rub. qui intelligantur eſſe ciues Mutinæ, vbi illi dicū-
tur ciues, qui per triginta annos intra ciuitatē Mutinæ
habitauerint, ſeu domiciliū habuerint, & in illa one-
ra ſubierint, & ī æſtimo deſcripti fuerint ꝑ ſe, uel eorū
aſcēdētes per lineā maſculinā. Itē ciues ēt dicuntur,
qui ſimpliciter originarii ciuitatis Mutinæ fuerīt ori-
gine propria paterna, vel auita, vel anterioris aſcēdē-
tis ꝑ lineā maſculinam. Alii vero dici non poſſunt, ne
3 que ſunt ciues Mutinenſes, quāuis † de iure cōi & alii
plures dici poſſint eſſe ciues ciuitatis, ēt ſi nō habita-
uerīt, vel ciuitatis originarij nō ſint, vt per Bar. ī l. 1. ff.
4 ad municip. & ī l. 2. ff. de verb. ſignifi. Nā † de iure com
muni ēt Comitatenſes, hoc eſt, qui de comitatu ſunt,
ciues dicūtur ſecūdum Bar. in d. l. 1. per l. qui ex uiro.
ff. ad municip. & idē Bar. in l. 3. col. 3. ff. de iuriſd. om.
iud. Sed aīaduertas, qa arbitror illud ꝓcedere, loquē-
do ī propriè. nā tex. in d. l. qui ex viro vtitur verbis de-
notātibus fictionē, & improprietatē, ibi eam patriam
ītelligitur habere, cui reipublicæ uicus ille reſpōdet,
5 † uerbum enim intelligitur denotat improprietatem
per Bar. in l. ſi is. qui pro emptore. ff. de uſucap. & l. uni
6 ca. §. 1. C. de rei uxo. actio. nam † comitatini, ſeu co-
mitatenſes, hoc eſt qui in comitatu habitāt, uerè, & ꝓ
priè non ſunt ciues, & ex forma ſtatutorū Mutinę nul
lo modo ciuium appellatione continentur, ut in d. ſta
tuto, q intelligantur eſſe ciues, & idē de iure cōi, ut di
cit Bar. in d. l. 2. circa mediū. ff. de uerb. ſign. & Abb. Fe
lin. & alij in c. Rodulphus. in 5. cōcluſione de reſcrip.
& hoc maximè procedit, quando ij, qui ſunt de comi
tatu, non ſubeūt onera ciuitatis, nec illius iuriſdictio-
ni ſubſunt, nā hi & ſi de uico, ſeu comitatu ſunt, nullo
tn̄ mō poſſunt dici ciues, nec gaudere beneficiis ſtatu
torū ciuitatis, & hoc cōtingit, quādo maior eſt comi
tatus ciuitatis, quā ſit territorium, ſeu diſtrictus ipſiꝰ,
ut eſt de ciuitate Bononiæ uerſus partes Ferrariæ, de
cuius comitatu, & diocœſi, ſeu ep̄atu ſunt plura oppi
da, in quibus Bononiæ ciuitas iuriſdictionē non exer
cet, nec onera imponit, quia illa ſunt de diſtrictu Fer-
rariæ, uerſus aūt partes Romādiolæ maius eſt territo
riū, & diſtrictus Bononiæ, quā ſit comitatus, quia plu
ra ſunt caſtra, & plures uillæ, q̄ ſunt de comitatu Imo
7 læ, ſed de territorio, & diſtrictu Bononiæ. Aliquē † er
go eſſe de comitatu Mutinæ nō infert, ꝙ ſit de iuriſdi
ctione, & ꝙ onera ciuitatis Mutinæ ſubſtineat, ſed be
8 nè talis dicet̄ eē de territorio, ſeu de diſtrictu, qa † ter
ritorium dicitur à terrēdo, & diſtrictus à diſtringen-
do, & conueniunt illis, aduerſus quos iuriſdictio exer
cetur, & onera imponitur, ut in l. pupillus. §. territo-
riū, ibiq; Bar. & Alex. ff. de uerb. ſig. in d. l. 1. ff. ad mu-
nicip. & ꝑ Abb. & latius per Felin. in d. c. Rodulphus.
in 4. & 5. concluſione: & idē, quod dictū eſt de comi-
tatu, dicitur ēt de diocœſi, ſeu epiſcopatu reſpectu iu
9 riſdictionis ſecularis, de qua nos loquimur, quia † do
minus, ſeu iudex ciuitatis nō dicitur neceſſario iuriſ-
dictionem habere in omnes de diocœſi, ſeu epiſcopa
tu, nec illis onera pōt imponere, ſed ſolū in eos, q ſūt
10 de diſtrictu, & territorio, † maior. n. pōt eſſe diocœſis,
ſeu epiſcopatus, quā ſit territoriū, ut patet in ciuitate
Bononiæ cuius epiſcopatus, ſeu diocœſis extenditur
uſque ad padū, uel circa, comprehendendo oppida
Centi, Plebis, & alia, quæ tamen non ſunt de territo-
rio, nec de diſtrictu Bononiæ, quæ in illis iuriſdictio-
nē non habet, nec eis onera imponit. Idē euenit ciui-
tati Imolæ, & pluribus aliis, quas referre longū eſſet.
Poteſt igitur idem contingere ciuitati Mutinæ, uide-
licet ꝙ eius comitatus, & epiſcopatus ſit maior, quā
ſit territorium, ſeu diſtrictus ipſius ꝑ prædicta, & ideò
poſſunt aliqui eſſe, qui ſint de comitatu, uel epiſcopa
tu Mutinæ, q tamē non dicantur eſſe ſubiecti iuriſdi-
ctioni communis Mutinæ, nec dominorū Marchio-
nū, nec ſubſtineāt onera ciuitatis Mutinæ, ſed alteriꝰ
ciuitatis, puta Bononiæ, ueluti cōſtat in uilla Panza-
ni, & aliis circumuicinis, q̄ ſunt de epiſcopatu, & co-
mitatu Mutinæ, ſed nō de illius diſtrictu, ſeu territo-
rio, qa nō ſubiacēt iuriſdictiōi Mutinæ, nec illius one
ra ſubeūt, ſed ciuitatis Bononiæ, & ſic hoīes dictarum
uillarum magis dicentur eſſe de comitatu, ſeu epiſco
patu, quā de territorio, & diſtrictu, hoc eſt de iuriſdi-
ctione, & de allibratis in æſtimo: & de his propriè, & ī
terminis loquitur ſtatutum ſub rub. qđ ptās, nec aliqs
officialis &c. cuius uerba ſolum in ijs uerificantur, q
ſunt de comitatu, & epiſcopatu, qui tamen non ſunt
de territorio, nec de diſtrictu, nec de ciuitate per præ-
11 dicta. † Aliud eſt. n. eſſe de comitatu, ſeu epiſcopatu,
aliud eē de diſtrictu, ſeu de territorio, & aliud eē de ci
uitate, & ciuē ęē, ut in d. c. Rodulphus. cū ibi no. cum
ſimil. ſupra allegatis, nā pōt eſſe, ꝙ quis ſit de comita-
tu, uel epiſcopatu, & tamen non ſit de territorio, nec
de diſtrictu, item quòd ſit de diſtrictu, & territorio,

& ta-

&tamen non ſit de comitatu, ſeu epiſcopatu, ut ex p̄-
miſſis infertur. Item ſimiliter pōt eſſe, ꝙ quis ſit de ci
uitate, & ſic ciuis, & tamen non ſit de comitatu, nec
de epiſcopatu, nec de diocœſi, qa aliud eſt ciuitas, &
aliud ē comitatus, ſeu diocœſis, aut epiſcopatus. d. c.
Redulph⁹, & colligitur ex iis, quæ hn̄r p Bar. in d. l. 2.
& in terminis noſtris probatur per ſtatutum ſub rub.
qui intelligantur eē ciues ciuitatis Mutinæ. Cum igi-
tur ſtatutum ſub rubr. ꝙ poteſtas, nec aliquis officia-
lis &c. loquatur de iis, qui ſunt de comitatu, & epiſco
patu Mutinæ, qui non dicuntur ſubiecti iuriſdictioni
cōis Mutinæ, nec dominorū Marchionū, expreſsè ap
paret illud non loqui de ciuibus, qui per incolatum,
aut originē ſunt ciues, nec ēt de iis, qui ſunt de diſtri-
ctu, & territorio, qui iuriſdictioni cōmunis Mutinæ
ſubſunt, qui & ſi aliquo reſpectu de comitatu, ſeu epi
ſcopatu dici poſſint, non tamen quoad hoc, ut nō di-
cantur ſubiecti iuriſdictioni Mutinæ, de quibus loq-
tur dictū ſtatutum, in quo nullum quoad propoſitum
noſtrum fieri pōt fundamentū cōtra p̄ſatum Comi-
tē Venturā, litiſque conſortes: quinimmò ſtatutū il-
lud pōt retorqueri ſic ex eo arguendo, illis, ꝗ ſunt de
comitatu, uel epiſcopatu Mutinæ, ꝗ nō dicūtur ſubie
cti iuriſdictioni cōis Mutinæ, ſeu dominorum Mar-
chionum, poteſtas, ſeu alius iudex Mutinæ ius ſecun
dum ſtatuta reddere non debet, ergo illis, qui iuriſdi-
ctioni ſunt ſubiecti, ius ſecundum ſtatuta reddi debe
12 bit: ſed † ciues originarij, immò ij, qui ciues per inco-
latum ſunt effecti, dicuntur iuriſdictioni ciuitatis ſub
iecti, ut in d. l. 1. & ibi Bar. ff. ad munic. l. 1. C. de muni-
ci. & orig. l. ciues. & per totum. C. de incolis. libro 10.
c. 2. de cōſt. in 6. & habetur latè per ſcrib. in c. ſi. de fo-
ro compet. ergo illis ius ſecundū ſtatuta reddendum
erit: ſed iſti notabiles Comites dicūtur ciues origina
rij ciuitatis Mutinæ origine ꝓpria paterna, & auita, ut
notoriū eſt, ergo tales ſunt, ꝗbus reddēdū eſt ius ſecū
dū ſtatuta, & ꝗ beneficijs ſtatutorū gaudere debent.
Arguo ēt hoc modo ex dicto ſtatuto, ꝙ dominus. Po
teſtas &c. Illis, qui ſunt de comitatu, uel epiſcopatu, ꝗ
non ſunt iuriſdictioni Mutinæ ſubiecti, ius ſecundū
ſtatuta reddi non debet, ergo illis, qui ſunt de comita
tu, ſeu epiſcopatu, qui iuriſdictioni Mutinæ ſint ſubie
cti, ius ſecundum ſtatuta reddi debebit, ſed ciues ori-
ginarij ſubicti ſunt iuriſdictioni, ergo &c. Pręterea ſta
tutum ſub rub. qui intelligantur eſſe ciues, quoad be-
neficia, & honores ſtatutorum parificat ciues, qui ex
habitatione, & incolatu triginta annorum ſubſtinue
rint onera ciuitatis, & illos ciues, qui ſimpliciter ſunt
ex origine propria, paterna, uel auita, non conſiderā
do, an hi ultimi ſubeant onera, necne, ſed Comites
de Ceſis ſunt origine propria, paterna, & auita ciues
Mutinæ ergo ad honores, & beneficia ſtatutorum ad-
mitti debent. Præterea licet dicti Comites non ſint
ſubiecti iuriſdictioni communis Mutinæ, tamen ſub
iecti ſunt iuriſdōni domini Marchionis, hoc eſt Du-
cis Ferrariæ, ex quo ſunt ciues originarij Mutinæ, &
ꝗ hoc, negaret, incurreret crimen læſæ Maieſtatis, ut
declarat Bar. in l. hoſtes. ff. de capti. & poſtli. reuer. qđ
ſufficit ad hoc, ut ad honores, & beneficia admittan-
tur. Rurſus ſtatutū ſub rub. ꝙ dominus Poteſtas &c.
loquitur de ijs, qui ſunt de comitatu, uel de epiſcopa-
tu, & ſic de iis, qui ſunt de comitatu, uel de diocœſi,
ergò non comprehendit ciues originarios, & eos, qui
ſunt de ciuitate Mutinæ, quales ſunt p̄ſati Comites,
13 nā † aliud eſt eē de comitatu, ſeu de diocœſi, & aliud
eſt eē de ciuitate, ut eſt tex. in d. c. Rodulphus. quē ad
hoc omnes ponderant ibi Sagienſis diocœſis, iūcto
uerſi. ibi nullus de ciuitate ipſa, & habetur per Barto.
in d. l. 2. ff. de uerb. ſigni. circa mediū. Alex. in d. rub.
ff. ſolu. matr. & Felin. in d. c. Roduldus. in 5. concluſio
ne, & aliqualiter in 4. ¶ Nec prędictis uidetur obſtare
ſtatutum penultimū, iūcto ſtatuto vltimo ſub rub. ꝗ
intelligantur potētes, vbi ponūtur hæc verba, ꝙ oēs, ꝗ
electi fuerint, aut interfuerint correctioni ſtatutorū,
gaudere debeant pleno iure beneficiis ſtatutorū, non
obſtante, ꝙ non ſint deſcripti in æſtimo communis
Mutinæ, vel de numero nobilium, vel ſubeuntiū mu-
nera cum communi Mutinæ, ex his enim uerbis ſtatu
ti videt̄ à cōtrario inferri, ꝙ ſi aliqui ſint de numero
nobilium, uel de numero nō ſubeuntium munera, il
li beneficijs ſtatutorū gaudere nō debeāt: ſubſequitur
aliud ſtatutum declarādo, ꝗ ſint iſti nobiles, ſeu potē-
tes, ꝙ potētes ſunt omnes, qui caſtra, ſeu fortilitia ha-
bent, & retinent in comitatu Mutinæ, item etiam oēs
ſui deſcēdentes, niſi illi eorum deſcendentes habita-
rent in ciuitate Mutinæ, & ibi onera ſubſtinerēt, ergo
ſi nō ſubſtinerent onera, dicerentur potentes, & con-
ſequenter tales, qui beneficiis ſtatutorū gaudere non
deberēt: ita dubitādo ſtatuta hmōi cōtra ipſos Comi
tes ponderantur: ſed animaduertēdum eſt quoad illo
rum intelligentiā, ꝙ non loquūtur eo, modo, quo in
dubijs proponitur, ſed aliter, nā primū ſtatutū, quod
eſt penultimum in ordine ſtatutorum, dum loquitur
de nobilibus, & ſubeūtibus onera, imperfectè, & ſine
aliquo verbo loquitur, & ex præcedētibus ſuppleri de
bet, ut illa verba vel de numero nobilium, vel ſubeun
tium onera in communi Mutinæ regi debeant à uer-
bo illo proximo, nō ſint, & ſenſus erit, ꝙ non obſtan-
te, quòd hi, qui interfuerunt correctioni ſtatutorum
non ſint deſcripti in æſtimo, vel non ſint de numero
nobilium, vel non ſint de numero ſubeūtium onera,
gaudere debeāt priuilegiis, & beneficiis ſtatutorum,
& ſic omnia illa verba, deſcripti in æſtimo cōmunis,
de numero nobilium, uel ſubeuntium onera regun-
tur ab eis verbis, ꝙ nō ſint, ergo omnia debēt pariſor
miter, & nō diſformiter determinari, quia una deter-
minatio reſpiciens plura determinabilia debet illa pa
riformiter determinare. l. nā hoc iure. ff. de vulgar. &
pupil. cum ſimilibus. Infertur ergo, ꝙ nobiles etiam
quod onera nō ſubirent, tamē regulariter debēt gau-
dere ſtatutis, & hoc modo exponendo, & intelligen-
do ſtatutum, retorqueri poteſt adeò, ꝙ pro ipſis comi
tibus multum faciat. Nec aliter debet intelligi, quia il
la verba vel de numero nobilium reguntur, & deter-
minantur à uerbis præcedētibus nō ſint, ſicut alia uer
ba, uidelicet deſcripti in æſtimo, & illa uel ſubeuntiū
onera. Nec dicendum eſt, ꝙ reſpectu illorum verbo-
rum uel de numero nobiliū, ſuppleri debeat uerbum
ſunt affirmatiuè, & reſpectu aliorum uerbum nō ſint
negatiuè, cum ſub vna eiuſdem uerbi determinatio-
ne ſint poſita, ergo verbum illud ea pariformiter de-
terminare debet, ut ſupra. Vel ſi uolumus dicere, ꝙ il
la uerba de numero nobilium regantur, & determinē
tur à uerbo ſint, nō prout exprimitur negatiuè, ſed af-
firmatiuè, hoc mō uidelicet nō obſtāte, ꝙ ſint de nu-
mero nobiliū, q̄ intelligētia faceret in cōtrariū, quia
inferret, ꝙ nobiles aliàs nō gauderēt, tunc dupliciter
reſpondeo, primo ꝙ hoc ſtatutum probat à cōtrario
14 ſenſu, & † quod argumētum non recipitur, quotieſcū
que reſultaret abſurdum, uel iuris repugnātia, & cor-
rectio, ut latè ponunt Alexand. & omnes alii in l. 1. §.
huius rei. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſd. At in ca-
ſu noſtro reſultaret abſurdum, uidelicet ꝙ ciues ori-
ginarii ciuitatis Mutinæ, ꝗ eſſent nobiles, ratione no-
bilitatis excluderētur a beneficiis ſtatutorum, & illis
non eſſet ius reddendum, prout ex ijs, quæ ſupra ſunt
dicta, colligi poteſt. Reſultaret etiam repugnātia, qa
ſtatutū ſub rubr. quòd dominus Poteſtas &c. ad hoc,
ut ciuib. originariis ius ſecundum ſtatuta reddi de-
beat, ſeu ad hoc, ut ipſi ad bn̄ficia admitti debeāt, non
conſiderat,

conſiderat,nec requirit,quòd onera ſubierint,aut in
æſtimo deſcripti fuerint,prout hæc conſiderat in ciui
bus,qui ex incolatu,& habitatione ciues eſſe dicũtur,
ſtatutum ſimpliciter conſiderat, ꝙ ſint originarii ori
gine propria paterna , aut auita , cũ ergo hi Comites
ſint ciues originarij,ſequitur,ꝙ beneficiis, & honori-
bus ciuitatis Mutinæ gaudere poſſunt,& debent.Nec
ex eo,quòd ciues originarii ſint nobiles , excludi de-
15 bent à beneficiis,& honoribus, cum † beneficia,& ho
nores magis deferantur nobilibus,quã plebeiis, ut in
l.2.l.ne quis.& l.mulieres.C.de dignitat.lib.11.& ple-
nius habetur per Bart.in repet.l.1.eod. tit. Nec ex ſta-
tutis Mutinæ nobiles ciues originarii aliquo modo à
beneficiis,& honoribus ciuitatis, & ſtatutorum Muti
næ excluſi reperiuntur : & ſi quis illos ab aliis ſtatutis
excluſos eſſe diceret,oſtendat, ergo ex ſtatuto illo pe
nultimo hoc argumentum à contrario ſenſu colligi
non poteſt ad probandum , ꝙ nobiles à beneficiis , &
honoribus ſtatutorũ excludi debeant. Et ſi alllegare-
tur ſtatutum ultimum ſub rub.qui intelligantur potẽ
tes,ubi qui ſint potentes,declaratur , ad probandum,
ꝙ nobiles,qui non ſunt deſcripti in æſtimo,& qui nõ
ſubeunt onera , debeant à beneficiis excludi, reſpon-
deo illud ſtatutum loqui de potentibus , non autẽ de
nobilibus,qui ſint ciues originarii, ſtatutum autẽ pe-
16 nultimum loquitur de nobilibus,& † differunt poten
tes,& nobiles ſimpliciter,quia ſi omnes potẽtes poſ-
ſunt dici nobiles, non tñ oẽs nobiles poſſunt dici po-
tentes,ut colligitur ex iis,quæ ponit Bar.in repeti.d.l.
1.C.de dignitat.lib.12.& argu.l.1.cum ibi nota. C.ne
17 liceat potentio.& in l.unica tit.ſequ.† nobilitas enim
refertur uel ad dignitatẽ generis,uel ad dignitatẽ uir
tutum,ſeu animi,ut per Bar.in d.l.1.Potentia uerò ad
poteſtatẽ principũ, & magiſtratuũ,ut in d.l.1.C.ne li-
ceat poten.cum tit.ſeq.Item ad uim , & poteſtatẽ ha-
bentiũ,& retinentium caſtra, & fortilitia in epiſcopa
tu,uel comitatu Mutinæ,qui non ſint ciues,nec de iu
riſdictione ciuitatis Mutinæ, ut habetur in ultimo ſta
tuto ſub rub.qui intelligantur potẽtes,aduerſus quus
non poſſit ius exerceri , ut in d.l.1.& ibi glo. quæ duo
genera potentium conſiderat.Sed illi,qui ſunt ciues,
originarii,& nobiles nõ poſſunt dici potentes,de qui
bus dictum ſtatutũ loquitur , ut infertur ex uerbis il-
lius ibi niſi tales &c.ubi præſupponit habitantes ciui-
tate Mutinæ, & ſubſtinentes munera,ſeu onera nõ eſ
ſe potentes ad effectum , ut à beneficiis excludantur:
& ſic ſtatutum illud nihil facit.Preterea reſpondeo di
cto ſtatuto penultimo,ac ẽt ultimo,ut dixi, ꝙ non lo
quuntur de ciuibus originariis, quia & ſi nobiles dici
poſſint potentes potentia facti,non tñ excludentur à
beneficiis ſtatutorum,nec à dignatibus,ſeu honorib.
ut colligitur ex uerbis generalibus ſtatuti ſub rub.qui
intelligantur ciues , & hoc , ne melioris conditionis
ſint ciues plebeij,quam ſint ciues originarii nobiles,
quibus honores,& beneficia magis debentur , quam
aliis plebeis,& ignobilioribus,ut ſupra,ſed dicta ſtatu
ta loquuntur de nobilibus , & potentibus ſimpliciter
abſque illa qualitate ciuibus originariis, ergo non de
bent intelligi de ciuibus originariis , quibus ſaltẽ rõ-
ne ciuilitatis originariæ beneficia ſtatutorũ debẽtur,
& ius reddendum eſt,ut habetur in ſtatuto ſub rub.ꝙ
dominus poteſtas &c. Ex quibus apparet , ſtatuta illa
nullo modo obſtare, & conſequenter ea , quæ in du-
biis primo loco conſiderantur , nõ procedere. ¶ Siſr
uerum nõ uidetur id, quod in dictis dubiis p̃ſupponi-
tur,uidelicet ſtatutũ ſub d.rub.quod dñs Poteſtas &c.
loqui de illis,q̃ ſunt de comitatu,uel epiſcopatu Muti
næ,ẽt ſi ſint ciues originarii,cũ loquatur de iis , in q̃b.
ſtatuta ad eorũ præiudiciũ ſeruari poſſunt , & qui ſta-
tutis aſtringi ualent , ergo loqui vr̃ etiam de ciuibus
originariis,alioquin aſtringi non poſſent , arg.c.2.de
conſti.in 6.& Bar.in l.omnes populi.ff.de iuſt.& iure;
18 quia reſpondetur,ꝙ † cum ſtatutum loquatur ſimpli
citer de iis , qui ſunt de comitatu , uel de epiſcopatu,
hoc eſt de diocœſi , & de illorum præiudicio , ac gra-
uamine,nullo modo cõprehendi poſſunt ciues origi
narii,& maximè nobiles, q̃m appellatione comitati-
norum,ſeu eorum,qui ſunt de comitatu , uel epiſco-
patu,regulariter & maximè in materia oneroſa, & p̃-
iudiciali non cõtinentur ciues originarii nati intra ci
uitatẽ,& præſertim nobiles,ut in d.c.rodulphus.ibiq;
Abb.Ant.& Fel.in 4.& 5.concluſione. Bar. in d.l.2.ff.
de uerbo.ſign.& in d.l.1.ff.ad municip.& faciunt alia
plura ſupra adducta : & inquantũ ſtatutũ illud in fine
inquit,ꝙ inquantũ ſtatuta concernerent eorũ præiu-
dicium,ipſis ſtatutis aſtringantur,dico uerificari poſ-
ſe in caſu,quo illi de comitatu,uel epiſcopatu ſimpl̃r,
qui non eſſent ſubiecti iuriſdictioni ciuitatis, uel dño
rum Marchionũ , regulariter ſortirẽtur forum aliqua
ex cã propter quã ij, qui aliàs non ſunt de iuriſdictio-
19 ne,forum ſortiri ſolent, † puta uel rõne cõtractus, vel
delicti,uel rei iuxta.c.ſanè.& c.fin.cum ſimil. ibi not.
extra de foro cõpeten. uel etiam uirtute prorogatio-
nis,ut quia in poteſtatẽ,& iudicẽ Mutinæ conſentirẽt
iuxta text.cum ibi nota.in l.1.C.de iuriſd.omn.iud.&
in l.1.& 2. ibique plenè ſcrib.ff. de iudi. uel ẽt ratione
cõuentionis,ut quia eſſet aliquis de comitatu,uel epi
ſcopatu, qui nõ eſſet iuriſdictioni Mutinę ſubiectus,
& uellet agere contra Mutinenſem iuriſdictioni Mu
tinæ ſubiectum, nã ex quo cogitur litigare corã iudi-
ce Mutinenſi,q̃a actor,ſequitur forũ rei, & non econ-
tra c.cum ſit generale.de foro competen. cum ſimil.
ibi allegatis.in his caſibus poteſtas debet illis ius red-
dere ſ̃m ius cõe,non autem ſecundum ſtatuta,inquã
tum ſtatuta illorum fauorẽ cõcernerent, ſed inquan-
tum illorum præiudicium concernerent , tunc pote-
ſtas eorum damnũ ſtatuta ſeruare debet : & hoc eſt,
quod uoluit dicere illud ſtatutum , quicquid in ꝯriũ
allegetur.Accedat ad hæc,ꝙ ex alio intelligentia ſta-
tuti in dubiis , ut ſupra , conſiderata ſtare non poteſt,
quia ſi in fine illius ſtatuti intelligeretur de ciuib.ori-
ginariis,& ſic de iis,qui aſtringi poſſent, neceſſarium
eſſet pręſupponere,ꝙ eſſent de iuriſdictione cõis Mu
tinæ,alioquin aſtringi nõ poſſent arg.eorum.quæ di-
30 cunt doctores loquentes de diſtrictu,ꝙ † ideò ſic ap-
pelletur,propterea q̃d illi,qui ſunt de diſtrictu, aſtrin
gi poſſunt ex iuriſdictione,ſicut ii dicuntur de territo
rio,quia rõne iuriſdictionis terreri poſſunt, ut in l.pu
pillus.§.territorium, ibique Bar. & Alex. in apoſtil.ff.
de uerbo.ſign.& habetur per Fel.in d. c.rodulphus.in
uer.diſtrictus. & in uer. territorio.in 12.& 13. col.cu-
ius contrarium præſupponit ſtatutum illud, quia loq̃
tur ſolum de iis,qui non ſunt de iuriſdictione, nec de
diſtrictu,& territorio,ac nõ poſsũt regulariter aſtrin-
gi,ſed potius ex quodam accidenti, ut ſupra exempli
ficaui.At ciues originarii etiam nobiles ſunt de iuriſ-
dictione ciuitatis,uel ſaltem dominorũ Marchionũ,
ergo de illis ſtatutum circa finem non poteſt, nec de
bet intelligi,& aliàs ꝯ̃ria implicaret , uidelicet , ꝙ lo-
queretur de non ſubiectis iuriſdictioni , & ꝙ ratione
ciuilitatis aſtringi poſſent,quod fieri non poteſt, niſi
eſsent de iuriſdictione:& hæc ſufficiant quoad primũ
dubiũ,circa quod multa neceſsaria dicta fuerunt , cũ
diſputandũ fuerit de intelligẽtia multorũ ſtatutorũ,
quæ ponderata,ut in dubiis,multum ipſis comitibus
prima facie aduerſari uidebantur. ¶ Circa ſ̃m nõ eſt
multũ inſiſtendũ, quia iudicio meo optimè huic du-
bio ſatisfactũ eſſe cenſeo ex iis,quæ excellens do. Pe
trus dictorũ Comitũ aduocatus ſatis pulchrè cõſide-
21 rauit,tũ quia † reſcriptũ ab aduerſariis impetratum ef
fectum

fectum eſt cõe, nec contingat iudicium claudicare
ad l.fin.C.de fructib.& lit.expen.& in l.3.ff. quod quiſ
que iuris, ubi fit retorſio contra impetrantem reſcri-
ptum,& ius iniquum,& tanto magis,ſi illo reſcripto,
& iure uſi fuerunt.c. cum oẽs.de conſtit. & iniquũ ius
dicitur,quod eſt contra regulas iuris ad tradita ibi ple
nè per ſcribẽ.Nec uerum eſt, quòd in caſu noſtro Co
mites fuerint beneficiorũ, & iurium ſtatutorũ inca-
paces, ex quo ſunt ciues originarii ciuitatis Mutinæ,
ac ẽt rei,ueluti ſupra oſtenſum fuit,argõ.l.j. in prin.&
l.3.in prin.ibique glo.Alex.& alii.ff.quod quiſque iu-
ris,tum etiam attento,quòd Comites reſcriptũ impe
trarunt,quo mediante ipſis conceſſum fuit, ut eis pa-
riter licitum foret uti ſtatutis ciuitatis Mutinæ dunta
xat & eo modo,& forma,qua conceſſum fuit aduerſa
riis: quæ uerba æquipollẽt illis uerbis in oĩbus & per
oĩa ad nota.per docto.in l.1.ff.de leg.1.ut qua forma,
& quo modo licitũ eſt aduerſariis uti ſtatutis virtute
reſcripti ab ipſis impetrati,eodẽ modo,eademq́; for-
ma Comites principales noſtri uti etiam poſſint, &
conſequenter quoad hunc effectum nulla inter eos
differentia eſſe debet d.l.1.ff.de legat.1. & l.2.cum ibi
nota.per ſcrib. C.cõia de leg. & profectò reſcriptũ ab
ipſis Comitibus impetratum non poſſet ad eũ fauorẽ
22 clarius eſſe,† nec cauillandum eſt,alioquin à pęna ſa-
crilegii quis tutus non eſſet,ut in l.ſacrilegii. C.de di-
23 uer.reſcrip. Imò † intelligendum eſt in caſu noſtro,
ut primo impetratum ab aduerſariis minus lædat, &
cõiter proſit.l.reſcripta.C.de precib.imper.offer.& l.
24 1.C.de diuer.reſcript. Præterea † aduerſarii impetra-
runt reſcriptum,quòd ipſis liceret uti ſtatutis,& bene
ficijs illorum actiuè,& paſſiuè,qđ quidem nihil aliud
importat,niſi quòd ſtatuta pro ipſis, & ↄtra ipſos ſint
ſeruanda,& conſequẽter abſq; eo, ꝙ Comites aliud
reſcriptum ↄ̃ aduerſarios impetraſſent, eis licitũ erat
25 ſtatutis,ac earum beneficiis, uti nam † hæc uerba acti
uè,& paſſiuè innuunt, & important impetrata ab ad-
uerſariis fore reciproca,& uiciſſitudinaria, ut dicitur
de emptore hæreditatis,in quẽ iura hæreditaria tran-
ſeunt actiuè,& paſſiuè,hoc eſt reciproce, & uiciſſitu-
dinariè,ut in l.3.in prin.& in § non ſolum.ff.de hære.
uel actio.uend.& argumento.l.pro hęreditariis.C.de
hæred actio.l.nihil.ff.de uerb. ſign. cum ibi nota.& l.
hæreditas.ff.de reg.iuris.¶ Nec prædictis obſtat, ꝙ ex
quo ipſis Comitibus ultimo loco ſupplicantibus fuit
in reſcripto conceſſum poſſe uti ſtatutis, eorumq́ue
beneficiis à die primi reſcripti ab eis impetrati,ſi Co-
mes Nicolaus, aliiq́ue conſortes aduerſarii Comitũ
principaliũ noſtrorũ aliquam falſitatem cõmiſiſſe di
cuntur, eam iamdiu ante reſcripta illa impetrata cõ-
miſerunt, ergo ꝑtextu reſcriptorum à Comite Ven-
tura,& conſortibus impetratorum ipſi de falſo agere
nequeunt ad effectũ,ut aduerſarii à cauſa,& à iuribus
ſuis cadant prætextu falſitatis commiſſæ circa teſtes
productos ex forma, & beneficio ſtatutorum Muti-
26 nę,quia † reſcripta, ſicut leges ad præterita non retra
huntur.l.leges.C.de legib.c 2.& c.fi.extra de conſtit.
27 cum ſimil.& † reſcripta gratioſa, qualia ſunt hæc,di-
cuntur leges priuatæ.c.priuilegia.3.diſ.Nam duobus
modis rñdetur. Primo, ꝙ, ut ſupra plenius dictũ fuit,
Comes Ventura,& conſortes rei conuenti etiam ad
effectum recõueniendi uti poſſunt beneficiis ſtatuto
rum ex diſpoſitione ipſorũ ſtatutorũ abſque eo,qđ ſu
per hoc reſcripta impetrare neceſſarium foret, ergo
reſcripta quoad hunc effectum parum,uel nihil ope-
rari potuerunt,argõ.l.1.ff.ad municip.c.1.& ibi glo.
magna extra de reſcr.uel ad hoc, ut aliquid operãtur
iuxta.l.ſi qñ.C.de inoffi.teſta. in prin.dicendũ erit, ꝙ
ipſi Comites poſſint uirtute dictorũ reſcriptorũ uti
ſtatutis, & beneficiis illorum ẽt in cauſis criminalib.
28 ſeu mixtis incidẽtibus.Secundo reſpondeo,† ꝙ aliud
eſt cõmittere crimen falſi in fabricando inſtrumen-
tum,uel in producendo,ſeu corrumpendo teſtes fal-
ſos,& aliud eſt uti inſtrumentis falſis,ſeu atteſtationi
bus falſis,ẽt ſi illis vti volens nõ fuiſſent is,qui falſum
cõmiſiſſet,ſed alius iamdiu,& antiquitus illud cõmi-
ſiſſet, ut in l.1. ff.de falſis. & hoc præſupponit ſtatutũ
29 ciuitatis Mutinæ, & † non ſolum committens falſum
eſt puniendus de falſo,ſed ẽt is,qui inſtrumento, aut
atteſtationibus falſis ſimpliciter vteretur;illi tñ prius
facta poteſtatione,an uelit illo inſtrõ,ſeu atteſtationi
bus uti iuxta doctrinam Bar.in l. diuus. quæ eſt l.ante
pen.ff.de falſis.& per Pau.de Caſt.& alios in l.2. C.de
fide inſtrum.ut ibi plenè habetur.Vnde quamuis for-
tè ipſi Comites uirtute dictorum reſcriptorũ ſtatutis
vti nequeant ad effectum, ut de falſo agere poſſint ↄ̃
ipſos teſtes,qui falſum dixerunt,uel aduerſus eos,qui
tunc illos produxerunt, qm̃ hæc falſitas iamdiu ante
litem præſentem, & ante impetrationem dictorũ re-
ſcriptorum commiſſa fuit per ea,quæ in dubijs conti
nentur,tñ ratione nouæ productionis,& noui uſus di
ctarum atteſtationum, quæ productio eſt crimen di-
uerſum,præcedente proteſtatione, de qua in proceſ-
ſu habetur, & fuit hoc crimen nouæ productionis cõ
miſſum in præſenti cauſa ante concluſum in cauſa,&
fortè poſt reſcripta impetrata, poterunt ex forma di-
ctorum reſcriptorum,ac etiam iuris cõmunis, & ſta-
tutorum dictæ ciuitatis uti beneficiis,& iuribus dicto
rum ſtatutorum: neque reſcripta hoc reſpectu retro-
trahi dicentur, ut aperte conſtat. ¶ Non obſtat; quòd
reſcripta fuerunt conceſſa in cauſa ciuili,ergo ad cau-
ſam criminalem,aut mixtam trahi non debent, cum
30 † reſcripta ad lites ſint ſtricti iuris, & in eis locus non
ſit extenſioni,ut in c.ſunt & alii.c.rodulphus.& c.fin.
de reſcript.& Abb.poſt Inno. in c. epiſcopi.de rebus
31 eccleſ.non alien. Quia reſpondetur primo, quòd † ex
quo huiuſmodi cognitio contra producẽtem dictas
atteſtationes, ſeu illis utentem incidenter cõtingit,
põt de hac falſitate idemmet iudex incidẽter cogno-
ſcere,qui cognouit de cauſa principali,nõ uirtute re-
ſcripti,ſed ex ui ſuæ iuriſdictionis ordinariæ, & maxi-
mè ſi eſt talis,qui aliàs de falſitate cognoſcere poteſt,
ut uolunt docto.cõiter,quos refert Alex.in apoſtil.ad
Bart.in d.l.diuus.& habetur per Paul.de Caſt.in d.l.2.
& fin. C.de fid. inſtrumen. Et quamuis Bart.in d.l. di-
uus contrarium ſentire uideatur, tamen ipſe idem,
quod dictũ eſt,fatetur procedere,ſi iudex, qui de cau-
ſa principali cognoſcit, aliàs ſit iudex ordinarius, &
competẽs in cauſa criminis falſi, prout ſunt iudices,
qui de præſenti cauſa cognoſcunt.Secundo reſponde
32 tur, † quòd cum uti falſis atteſtationibus, uel inſtru-
mentis dicatur cauſa mixta, pro qua eſt imponenda
pœna parti applicãda,uidelicet ut illis utens iure ſuo
priuetur,& in amiſſione cauſæ mulctetur, quæ pęna,
& cauſa hoc reſpectu dicitur ciuilis, ſeu ciuiliter agi,
Bart.in l.agraria.ff.de termi.amo.doctor.in c.1. & ibi
legendo ſolitus ſum dicere,extra de iud. & pro parte
Comitum ad hunc finem tñ principaliter agatur, ſe-
quitur ex his, quòd ipſi etiam quoad hunc effectum
poterunt uti reſcriptis,& conſequenter beneficiis ſta
33 tutorum,& præſertim † quoniam cauſæ mixtę quoad
effectum ciuilem cẽſentur ciuiles,& ſecundum ciui-
les regulantur c.tuæ. cum ibi no. extra de procurato.
Tertio reſpondeo, quòd cum ipſi domini Comites
abſque alio reſcripto potuerint,& poſſint vti ſtatutis,
& beneficiis ſtatutorum,& maximè quia rei ſunt iux-
ta ea, quæ habentur in d.l.3.ff.quod quiſque iuris.cũ
aliis ſupra allegatis, illis abſque dubio licitum fuit
poſtea incidenter de falſo agere corã codẽ iudice ad
pœnã non ſolum ciuilem, ſed ẽt criminalem ad tra-
dita

dita per Bart. Alex. & alios in d.l.diuus. & per Paul. de
Caſtr. poſt Gandi. in d.l.2.C.de fide inſtr. ¶ Quoad il-
lud, quod ad fauorem Comitis Nicolai, litiſq; cõſor-
tum ad pęnam falſi euitandã allegatur, quamuis mul
ta dicantur, quæ aliter non refero, tamen ꝯrium de iu
34 re uerius eſſe dico, † quòd non obſtante illa proteſta-
tione facta, quòd in parte, & partibus &c. ipſi aduerſa-
rii, qui atteſtationibus falſis unius teſtis uſi fuerunt, in
amiſſione cauſæ ſunt puniẽdi, ueluti ſtatutis cautum
eſt, nam ipſis fuit facta notificatio, an uellent eis uti,
& caſu quo uti uellent, ſeu uterentur, ꝙ intentionis
Comitis Venturæ, litiſq; cõſortũ erat uelle ꝯ illos de
falſitate procedere, & nihilominus ipſi aduerſarii re-
ſponderunt ſe uelle illis uti, prout uſi fuerunt, non ob
ſtante, ꝙ dixerint illas uelle producere in parte, & par
tibus &c. ut in terminis decidit Bar. in d.l.diuus exem
plificando, ſi producẽs reſpõdiſſet ſe uelle uti inſtr̃o,
uel atteſtationibus, (quia idem eſt in utroque) quate-
nus uera eſſent, & ſi non apparerent uera eſſe, illis uti
nõ intendebat: & rõ eſt, nã ex quo præceſſit proteſta-
tio illius, ꝯ quem fit atteſtationũ productio, ſi produ-
cens poſtea illas producat cũ ꝓteſtatione ſupradicta,
talis ꝓteſtatio ꝓducentis dr̃ cõtraria facto, & doloſè
facta, & ideò ipſum non releuat ad no. per Bar. in l. nõ
ſolum. §. morte. ff. de noui oper. nuncia. per ſcriben. in
c. cum M. de conſti. gl. not. & ibi doctor. in c. tua nos
de ſponſal. & in c. per tuas. de cõd. appoſit. Vlterius ſu
per his dubiis nunc cõtra dictos Comites ꝓpoſitis nõ
inſiſto, tum quia præfatus dominus Petrus aduocatus
multa ad propoſitũ in ſuis doctiſſimis allegationibus
deduxit, ex quibus reſolutio colligi poteſt, & eius di-
cta inſpici poſſunt, tum quia ẽt ex ſupradictis motiua
contraria ſatis ſuperq́ue ſublata uidentur. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Procurator non poteſt de iure alium procuratorem ante litem con teſtatam facere, uel ſubſtituere.*

2 *Et quando etiam ante litem conteſtatam, & quandocunque poſſit alium ſubſtituere, & num. 10. & 11.*

3 *Minor cum auctoritate curatoris ſpecialiter ad certam cauſam dati poteſt quoad illam cauſam tantum, et non ultra procuratorem facere.*

4 *Curator ſpecialis quoad cauſam, ad quam fuit datus, poteſt idem, quod generalis generaliter poteſt.*

5 *Procuratorem ſi curatorem non habere, & habere, ſed minus legi timè parificantur.*

6 *Non eſſe, & eſſe illegitimè æquiparantur.*

7 *Curator ſi datus ſit minori, ut eius auctoritate minor poſſit conſtituere certos procuratores ſpecialiter, & expreſſè ad omnes cau ſas cum pleno mandato in forma, poteſt tunc minor auctoritate huius curatoris illos procuratores cum libera, & cum poteſtate ſubſtituendi conſtituere, & num. 13.*

8 *Procurator quòd habeat plenam, & liberam adminiſtrationem, & quòd habeat plenum mandatum, idem importat.*

9 *Procurator habens mandatum cum libera poteſt ea facere, quæ ſpeciale mandatum requirunt.*

10 *Procurator habens ſpeciale mandatum poteſt ante litem conteſtatam alium ſubſtituere.*

11 *Procurator habens plenum mandatum, ſeu cum libera poteſt omnia, quæ dominus poteſt, excepta dilapidatione: & ante litem cõ teſtatam, ſicut dominus poteſt alium ſubſtituere.*

13 *Procurator ſimpliciter factus in aliqua cauſa poteſt poſt litem con teſtatam alium ſubſtituere, quamuis hoc in mandato ſuo nõ fuerit expreſſum.*

14 *Procurator ut poſſit alium ſubſtituere, quando ſpeciale mandatũ ad hoc habere debeat.*

E P I T O M E.

Curator dato minori, ut is poſſit illius auctoritate
certos procuratores ad lites, & cauſas cum pleno mã
dato conſtituere, minor poteſt auctoritate huius cu-
ratoris illos procuratores cum poteſtate ſubſtituendi
conſtituere, & procuratores illi etiam ante litem con
teſtatam alium ſubſtituere poſſunt.

C O N S I L I V M XXIII.

QVID iuris ſit in caſu propoſito, breuiter ex
pediam. Dubiũ eſt, an Ser Chriſtophorus
legitimus in præſenti cã procurutor eſſe,
uel ſufficiens, & de iure validũ mandatũ ha
bere dicatur, ſtantibus exceptionibus partis aduerſæ:
& prima facie pars negatiua amplectenda eſſe uidere
tur, quia ante litem conteſtatã fuit ſubſtitutus à ꝓcu-
1 ratorib. illorũ de ſanto Ioſeph, † qui de iure nõ potue-
runt ante litem conteſtãtẽ alium procuratorẽ facere,
ſeu ſubſtituere. l. neque cum materia. C. de procurat.
Nec obſtat, ꝙ procuratores ab illis de ſancto Ioſeph
cõſtituti habuerunt ſpeciale, & expreſſum mandatũ
ad ſubſtituendum aliũ, ut inſtrumento mandati cõti-
2 netur, † quo caſu procurator factus cum mandato, &
cum poteſtate ſubſtituendi alium põt ẽt ante litẽ con
teſtatã, & quãdocunque alium ſnbſtituere c. 1. §. licet.
cum ibi nota. de procurat. in 6. & c. is. cui eod. tit. quia
reſpondetur, quòd licet procuratores ab illis de ſan-
cto Ioſeph cõſtituti auctoritate curatoris cum decre-
to dati habuerint expreſſum, & ſpeciale mandatũ ſub
ſtituendi alium, tamen uigore illius mandati aliũ ſub
ſtituere non potuerunt. Nam conſiderandũ eſt, ꝙ illi
de ſancto Ioſeph crearunt procuratores ſuos, q̃a erãt
minores annis. 25. cum auctoritate cuiuſdã ſui ꝓcura
toris, qui ſpecialiter ad hanc cauſam tñ fuit deputa-
tus, uidelicet ad conſtituendũ dictos procuratores, &
non ad aliud, & dominus iudex, qui illis de ſancto Io
ſeph Agricolã dedit in curatorẽ, non conceſſit expreſ
ſè, nec ſpecialiter, ut dictus curator poſſet illis aucto-
rizare, ꝙ poſſent conſtituere certos procuratores cũ
poteſtate ſubſtituendi, ſed ſimpliciter, ut cõſtituerẽt
procuratores, ueluti in inſtrumẽto curæ expreſſè col-
ligitur. Si ergo illi de S. Ioſeph poſtea illos procurato
res conſtituerunt cum mandato, ut poſſent aliũ ſubſti
tuere, nihil egerunt, cum curator ſolũ datus fuerit, ut
illius auctoritate ipſi poſſent procuratores ſimplici-
3 ter conſtituere, & nõ cum poteſtate ſubſtituendi, † li-
cet enim cũ auctoritate curatoris dati ad certam cãm
ſpecialiter minor poſſit procuratorem facere, tñ hoc
eſt uerum quo ad cauſam tantum, ad quã fuit curator
datus, ultra quam minor non poſſet cũ auctoritate il-
lius curatoris procuratorẽ facere, ut uoluit Bald. poſt
4 Cyn. & ibi Salyc. in d.l. neque. quia † curator ſpecialis
quoad cauſam, ad quã fuit datus, idem põt, quod põt
generalis generaliter, & nihil ultra argu. l. ſi duo. ff. de
admin. tuto. iuncta l. ſi procurator. C. de procurat. Sed
dictus Agricola datus fuit curator, ut eius auctorita-
te minores prædicti poſſent quoſdam certos procura
tores ſimpliciter conſtituere, non expreſſo cum pote
ſtate ſubſtituendi, ergo minores poſtea conſtituendo
procuratores cum auctoritate illius curatoris non po
tuerunt de iure illos conſtituere cum poteſtate alios
ſubſtituendi. Nec debet obſtare, ꝙ minores cũ aucto-
ritate curatoris, & decreto iudicis illos fecerunt pro-
curatores, nam licet curator potuerit auctorizare mi
noribus quoad actum faciendi procuratores, non po-
tuit tamẽ auctorizare quoad hũc articulũ, ut poſſent
procuratores facere cum poteſtate ſubſtituendi, ut ſu
5 pra, & † paria ſunt, ipſos minores non habere curato-
rẽ, ſeu procuratorẽ, uel habere, & minus legitimè d.l.
neque. l. 1. C. qui legit. perſo. & ibi Bar. poſt glo. & in l.
pen. cum ſimil. adductis per Bar. & doct. C. ſi aduer. rẽ
6 iud. & † nõ eſſe, uel eſſe, & illegitimè æq̃parant̃. §. ſciẽ
dum inſtit. de ſatiſd. tut. l. quoties. cum ſimi. ibi allega
tis per gl. & mod. ff. qui ſatiſd. cogan. & per moder. in
l. fin.